

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΙΔΡΥΜΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ		
ΣΧΟΛΗ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΞΥΛΟΥ & ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΜ611	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	2		
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	1		
ΣΥΝΟΛΟ	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	Αναμένεται, σύμφωνα με τις οδηγίες κατασκευής που θα παράσχει το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των αξιών και λειτουργιών των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και της σημαντικότητας της αειφορικής τους διαχείρισης για τις μελλοντικές γενεές και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, σε μια εποχή που το φυσικό περιβάλλον εξακολουθεί να δέχεται σημαντικές απειλές και πιέσεις από συγκεκριμένες ανθρώπινες δραστηριότητες (και πολιτικές αποφάσεις) και την κλιματική αλλαγή.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση:

- Να κατανοεί βασικές έννοιες της σχετικής εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς νομοθεσίας.
- Να διακρίνει τις βασικές κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών.
- Να γνωρίζει τις βασικές αρχές για την επιλογή και κήρυξη μιας περιοχής ως προστατευόμενης,
- Να κατανοεί και να μπορεί να αξιολογήσει τις αρχές και τις πρακτικές διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, περιλαμβανομένων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που μπορούν να συνεισφέρουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και να λειτουργήσουν ως διαχειριστικά εργαλεία.
- Να αντιλαμβάνεται τις βασικές αρχές αναγνώρισης και εκτίμησης των οικοσυστημικών υπηρεσιών.
- Να γνωρίζει το έργο των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες και να κατανοεί τη διαδικασία σύνταξης-εφαρμογής-αξιολόγησης-αναθεώρησης του διαχειριστικού σχεδίου μιας προστατευόμενης περιοχής.
- Να καθορίζει το πλαίσιο για την εφαρμογή συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) μιας προστατευόμενης περιοχής.
- Να κατέχει βασικές γνώσεις για (α) την ανόρθωση και αποκατάσταση διαταραγμένων προστατευόμενων περιοχών, (β) τη συμμετοχική και προσαρμοζόμενη διαχείριση, και (γ) τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα της διαχείρισης, προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος.
- Να διακρίνει τα σημαντικά σημεία στα καλά παραδείγματα διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, τόσο σε επίπεδο προστατευτέων αντικειμένων όσο και στο επίπεδο της εμπλοκής του

ανθρώπου σε αυτήν.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Λήψη αποφάσεων. • Ομαδική Εργασία. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας. • Σχεδιασμός και διαχείριση έργων. • Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το θεωρητικό μέρος του μαθήματος περιλαμβάνει: Εννοιολογική προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών – βασικοί ορισμοί. Κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο (π.χ. υγρότοποι διεθνούς σημασίας της Σύμβασης Ramsar, περιοχές του δικτύου Natura/Φύση 2000, Εθνικά Πάρκα και Εθνικοί Δρυμοί, αισθητικά δάση, μνημεία της φύσης, καταφύγια άγριας ζωής, ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές, περιοχές υψηλής φυσικής αξίας). Βασικές αρχές για την επιλογή και κήρυξη μιας περιοχής ως προστατευόμενης. Διεθνείς συνθήκες, συμβάσεις και πρότυπα, ευρωπαϊκές οδηγίες και εθνική νομοθεσία που διέπει τα προστατευτέα αντικείμενα μιας προστατευόμενης περιοχής, συμπεριλαμβανομένου του τοπίου, σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο (π.χ. συμβάσεις για μεταναστευτικά είδη και διασυνοριακές προστατευόμενες περιοχές). Αρχές και τεχνικές διαχείρισης – ενσωμάτωση οικονομικών δραστηριοτήτων στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών (π.χ. βιολογική γεωργία, εκτατική κτηνοτροφία, δασοπονία, αλιεία, μελισσοκομία). Βασικές αρχές αναγνώρισης και εκτίμησης οικοσυστημικών υπηρεσιών (Mapping and Assessment of Ecosystem Services). Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες. Σύνταξη-εφαρμογή-αξιολόγηση-αναθεώρηση διαχειριστικού σχεδίου μιας προστατευόμενης περιοχής και εφαρμογή συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης (τύποι οικοτόπων, συγκεκριμένα είδη χλωρίδας και πανίδας, αναγνώριση νέων πιέσεων και απειλών). Στοιχεία περί ανόρθωσης και αποκατάστασης διαταραγμένων προστατευόμενων περιοχών, συμμετοχικής (stakeholder involvement) και προσαρμοζόμενης διαχείρισης (adaptive management), πράσινων θέσεων εργασίας στον τομέα της διαχείρισης, προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος.   Οι φροντιστηριακές ασκήσεις του μαθήματος (μία (1) ώρα εβδομαδιαίως) θα εστιάσουν σε καλά παραδείγματα διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (π.χ. μέσω υλοποίησης έργων LIFE) τόσο υπό την έννοια της επιτυχημένης προστασίας ειδών και οικοσυστημάτων όσο και της επιτυχημένης εμπλοκής του ανθρώπου σε αυτήν. Η παρακολούθηση των ασκήσεων από τους φοιτητές είναι υποχρεωτική κατά 50% τουλάχιστον. Από το 1ο μάθημα επισημαίνεται από τον διδάσκοντα η σημαντικότητα της παρακολούθησης αυτής, αλλά και της θεωρίας, ενώ δίνονται και κίνητρα για την αδιάλειπτη συμμετοχή των φοιτητών στην άσκηση. Στόχος των ασκήσεων είναι να μεγιστοποιήσει ο/η φοιτητής/τρια τις γνώσεις που απέκτησε από το θεωρητικό μέρος, με πρακτική άσκηση και ανάπτυξη εποικοδομητικού διαλόγου (π.χ. μέσω παιχνιδιού ρόλων ομάδων συμφερόντων), και επίλυσης αποριών και προβληματισμών. Το μάθημα περιλαμβάνει υποχρεωτικές εκδρομές σε διαφορετικούς τύπους χερσαίων και υγροτοπικών φυσικών οικοσυστημάτων σε συνδυασμό ή μη με εκδρομές άλλων μαθημάτων του Τμήματος.   Σχετικές κατευθύνσεις, και πλούσιο υλικό και οδηγίες αναρτώνται στο e-class.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Συνδυαστική εφαρμογή εκπαιδευτικών μεθόδων και τεχνικών με σκοπό την ενίσχυση της ενεργητικής συμμετοχής των φοιτητών/τριών στο μάθημα και στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα στην «πρόσωπο με πρόσωπο» διδασκαλία:

	Εισηγήσεις (στο αμφιθέατρο και στην ύπαιθρο) εμπλουτισμένες με πραγματικά παραδείγματα, ομαδική ανάλυση case studies, ερωτήσεις – απαντήσεις και συζήτηση.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση Η/Υ, διαφάνειες ppt, projector, videos μικρής διάρκειας. • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	30
	Φροντιστηριακές ασκήσεις που εστιάζουν στην ανάλυση μελετών περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	25
	Εκπαιδευτική εκδρομή	10
	Αυτοτελής Μελέτη	60
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	A. Η αξιολόγηση του <u>θεωρητικού</u> μαθήματος γίνεται <u>στο τέλος του εξαμήνου με γραπτές εξετάσεις</u>. Η διαδικασία των τελικών εξετάσεων είναι η τυπική που ακολουθείται σε όλα τα μαθήματα του Τμήματος. Σε συμφωνία με τους φοιτητές που το επιθυμούν, η αξιολόγηση του <u>θεωρητικού</u> μαθήματος μπορεί να γίνει και με εξετάσεις προόδου που θα διεξαχθούν σε συμφωνημένη ημερομηνία μέσα στο εξάμηνο, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος. Δικαίωμα συμμετοχής στην αξιολόγηση του <u>θεωρητικού</u> μαθήματος έχουν οι φοιτητές που έχουν συμμετάσχει στην εκπαιδευτική εκδρομή στη διάρκεια του εξαμήνου. Το θεωρητικό μέρος συμμετέχει στο <u>65%</u> του τελικού βαθμού του μαθήματος. B. Η αξιολόγηση της <u>Άσκησης</u> γίνεται <u>στο τέλος του εξαμήνου με γραπτές εξετάσεις</u>. Η διαδικασία των τελικών εξετάσεων είναι η τυπική που ακολουθείται σε όλα τα μαθήματα του Τμήματος. Δικαίωμα συμμετοχής στην αξιολόγηση της <u>Άσκησης</u> έχουν οι φοιτητές που έχουν (α) συμπληρώσει τον απαραίτητο αριθμό παρουσιών (50% των διδασκόμενων μαθημάτων) και (β) συμμετάσχει στην εκπαιδευτική εκδρομή στη διάρκεια του εξαμήνου. Η αξιολόγηση της <u>Άσκησης</u> συμμετέχει στο <u>35%</u> του τελικού βαθμού του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα από τον Εύδοξο

- Βαγιωνά Δ. 2018. Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Αθήνα: Εκδόσεις ΔΙΣΙΓΜΑ ΙΚΕ (κωδ. Ευδόξου: 77118264)
- Δημόπουλος Π., E. Bergmeier, E. Ελευθεριάδου, K. Θεοδωρόπουλος, M. Πανίτσα and M. Τσιαφούλη. 2014. Αναγνώριση, Ερμηνεία και Διαχείριση Δασικών Οικοτόπων της Ελλάδας.

Συγγράμματα εκτός Ευδόξου

- Βαβίζος Γ. και Α. Μερτζάνης. 2003. Περιβάλλον – Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. 2η έκδοση. Εκδόσεις Παπασωτηρίου. Αθήνα.
- Βραχνάκης Μ., Γ. Φωτιάδης και Ι. Καζόγλου. 2011. Τύποι Οικοτόπων Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Εταιρία Προστασίας Πρεσπών (επ. έκδοσης), ISBN: 978-618-80029-0-6. Σελ. 104 + Παραρτήματα.
- Γεράκης, Π.Α., Σ. Τσιούρης και Β. Τσιαούση (συντονιστές έκδοσης). 2007. Υδατικό καθεστώς και βιωτή υγροτόπων – Προτεινόμενη ελάχιστη στάθμη λιμνών και παροχή ποταμών Μακεδονίας και Θράκης. Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας / Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων. Θέρμη. 256 σελ.
- Γιαννάκης Ν., Δ. Μπούσμπουρας, Δ. Αργυρόπουλος, Ι. Καζόγλου, Π. Κακούρος, Δ. Σαλιάρης, Μ. Ναλπαντίδου, Γ. Φωτιάδης, Μ. Βραχνάκης, Α. Γεωργαντά, Γ. Κατσαδωράκης, Ζ. Δεμαθάς, Β. Τσίγκας. 2010. Σχέδιο Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων Ν.Α. Φλώρινας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών.
- Catsadorakis, G. and H. Källander (eds). 2010. The Dadia-Lefkimi-Soufli Forest National Park: Biodiversity, Management and Conservation. WWF Greece, Athens, 316pp.
- Crivelli, A.J. and G. Catsadorakis (eds). 1997. Lake Prespa, Northwestern Greece: A unique Balkan wetland. Reprinted from Hydrobiologia, vol. 351, Kluwer Academic Publishers, 196pp.
- Jones, W. 2006. LIFE and European forests. European Commission, Environment Directorate-General. pp 66.
- Jones, W., J. Eldridge, J.P. Silva and N. Schiessler. 2007. LIFE and Europe's rivers – Protecting and improving our water resources. European Commission, Environment Directorate-General. pp 50.
- Ζαλίδης Χ.Γ., Τ.Λ. Crisman και Π.Α. Γεράκης (συντ. έκδ.). 2002. Αποκατάσταση Μεσογειακών Υγροτόπων. ΥΠΕΧΩΔΕ, ΕΚΒΥ.
- Κακούρος Π., Β. Τσιαούση και Ε. Χατζηχαραλάμπους 2004. Οδηγίες Εκπόνησης Σχεδίων Διαχείρισης Προστατευομένων Περιοχών. ΕΚΒΥ, ΥΠΕΧΩΔΕ.
- Καραβέλλας Δ., Γ. Κατσαδωράκης, Π. Μαραγκού, Θ. Νάντσου και Ε. Σβορώνου. 2003. Διαχείριση Προστατευομένων Περιοχών: Οδηγός Ορθής Πρακτικής. Έκδοση ΥΠΕΧΩΔΕ – WWF Ελλάς, Αθήνα.
- Ντάφης Σ., Ε. Παπαστεργιάδου και Θ. Λαζαρίδου. 1999. Τεχνικός Οδηγός Χαρτογράφησης, Δίκτυο Natura 2000. Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- Silva, J.P., W. Jones, J. Eldridge and E. Sarvan. 2006. LIFE and the marine environment – Promoting sustainable management of Europe's seas. European Commission, Environment Directorate-General. pp 54.
- Silva, J.P., L. Phillips, W. Jones, J. Eldridge and E. O'Hara. 2007. LIFE and Europe's wetlands – Restoring a vital ecosystem. European Commission, Environment Directorate-General. pp 66.
- Silva, J.P., J. Toland, W. Jones, J. Eldridge, E. Thorpe, M. Campbell and E. O'Hara. 2008. LIFE and endangered plants – Conserving Europe's threatened flora. European Commission, Environment Directorate-General. pp 50.
- Silva, J.P., J. Toland, W. Jones, J. Eldridge, E. Thorpe and E. O'Hara. 2008. LIFE and Europe's grasslands – Restoring a forgotten habitat. European Commission, Environment Directorate-General. pp 53.
- Task Force on Economic Benefits of Protected Areas of the World Commission on Protected Areas (WCPA) of IUCN, in collaboration with the Economic Service Unit of IUCN. 1998. *Economic Values of Protected Areas: Guidelines for Protected Area Managers*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. Xii+52pp.
- Τσιούρης, Σ. και Π.Α. Γεράκης. 2010. Υγρότοποι και Γεωργία. Χ. και Β. Κορδαλή Ο.Ε., ISBN: 978-960-357-087-5.
- Τσιτούρα Π., Μ. Βραχνάκης, Ι. Καζόγλου, Γ. Φωτιάδης, Δ. Χουβαρδάς, Δ. Μπούσμπουρας, Λ. Κώτσιος, Π. Παπαπορφυρίου, Α. Σπυρίδης, Ι. Τσιριπίδης, Β. Κουτάλου, Σ. Νασιάκου, Δ. Γεωργάκη, Γ. Ζαγαλίκη, Κ. Κεσκιλίδου, και Ν. Κίγκας. 2015. Οριστικό Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης του Δήμου Πρεσπών. Έργο: «Ειδική μελέτη διαχείρισης της βόσκησης σε λιβαδικούς και δασικούς τύπους οικοτόπων στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών». Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού

Δρυμού Πρεσπών. Ιωάννινα. Σελ 204 + Παραρτήματα.

- ΥΠΕΧΩΔΕ. 2003. Προστατευόμενες Φυσικές Περιοχές. Προς ένα Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης. Αθήνα.